

במה מדליקין פרק שני שבת

כג.

עין משפט גזירה

לג א ב מיי פ"ד מהל
מטוה הל' ט סמנ עשין
ה טושי"ע א"ח ס' מרשה
ספ"ק 6:
לד ג ד מיי סס טושי"ע סס
ספ"ק 7:
לה ה ו ז מיי פ"ד שם הל'
זי ט סמנ עשין א"ח ס'
סמנ רבנן ספ"ק ז וסמנ
מנוע ספ"ק 6:
לו ח טושי"ע מהל' שנת
הל' זי סמנ לאזין סה
טושי"ע א"ח ס' רבנן ספ"ק
ז וסמנ מרע ספ"ק 6:
לז ט מיי פ"ח מהל' ספילון
הל' ד סמנ עשין סה
טושי"ע א"ח ס' לב ספ"ק 7:
לח י מיי פ"ח מהל' מטוה
הל' ד סמנ עשין ה
טושי"ע א"ח ס' מרעו ספ"ק
ז וסמנ 6:
לח א מיי פ"ח מהל'
ברכות הל' ג סמנ
עשין ז:
כ ב מיי פ"ג מהלכות
ה מטוה הל' ה וע"ש
גמ"מ:

מא מ מ מיי פ"ד מהל'
מטוה הל' ט סמנ עשין
ה טושי"ע א"ח ס' מרשה
ספ"ק 6:
מב ס מיי פ"ג מהל'
מתנות עניים הלכה
זי:

רבינו חננאל

ובענין (להדליק) [שדליק]
מי שהיה חייב ובר
מצות. והנשים מדליקות.
ועשיית שהיתה דולקת כל
היום כולו, לפרט כתב
ומדליקה. ואכסנאי חייב
בבר הנזכר, ואי משתתף
בהדי אוטפיהו, או אם
היה נסיב, וזו לא צריך. כל
השנונים יפין לנה, ושמן
זית יפה מכולם. המדליק
ביום ראשון מברך להדליק
ושעשה נסים ומוץ, מיכן
ואילך מברך שמים ומניח
זמן. היכן ציונו דמברכין
אשר קדשנו במצותיו וציונו
להדליק. רב נחמן בר יצחק
אמר שאל אביך ויגיד לך,
[רב] אויב אמר לא תסור
מן הדבר אשר יגיד לך,
הנה צונו אלהינו לשימוע
דברי חכמים, ואשקינך ויכי
מצוה מרובנך בעי ברכה,
והתנן הדימאי מערבין בו
ומשתתפין בו ומברכין
ומזמנין עליו ומפרישין
אותו ערום בין השמשות,
ואי אמרת דכל מצוה
מברכין בעי ברכה, היכי
דמאי דאפילו לרבנן ספק
הוא לכבי ברכה. ארני והא
י"ט שני דרספק מרברנן הוא
ומברכין, ומשנינו החתם
משום דלא לילוליה בה.
ורבא אמר רוב עמי הארץ
מעשרין הן, לפיכך לא בעי
ברכה בדמאי. השתא אית
מן רבנן דדייקי ומארי לענין
נולד כשהוא מהול, א"צ
דקיילי (ברבא) [וכרבה]
דאמר שמא ערלה כבושה
הוא לפיכך צריך להטיף
במנו דם בריית בחול, כיון
שהוא ספק מרבריהו, כד
מהול ליה בחול, לא צריך
ברכה כמו הדמאי אמר רב
הצד שיש לה ב'
פתחים בב' רוחות צריך
ב' נרות להישיב לחשאי,
ומגלין להישיב דתני ר'
שמעון בשביל ד' דברים
אברה תורה תנח פאה בסוף
שדה מפני החשד וכו'.

מכבה ומגביהה ומניחה וחוזר ומדליק מיבעי ליה. וא"ת אמאי
מכבה וחוזר ומדליק בהגבהה? סגי כיון שהנחה עושה
מנוחה לאטו מי גרע דלוקה ועומדת מהדליקה חש"ו וי"ל דמיידי
שהדליקה מתחלפה לזוך שנת' ולכן גרע מהדליקה חש"ו להחם
שמדליקה בעתה ניכר הדבר שהוא
מדליקה לשם חנוכה. ריב"א:

שמעו מינה הדלקה עושה מצוה.
וא"כ מומח' להדליק מני
לנר ומכל מקום כיון שהנחה העולם
להחמיר אין לשנות המנהג:

מריש הוא מהדר מר אמשחא
דשומשמי. נראה דלג
חנוכה קאי וטעמו טעמא דמסיק
דנפיס נהוריה טפי אכל לנר שנת
פשיטא לשמן זית מלוא מן המזבח
לפי שנמשך אחר הפמילה מני
מכולהו דלמנחה צמתיתין דכולהו
מודו זיה למדליקין:

כ"ה השרפים יפים לדיו. פירש
צקוטרם שרק גומא ואין
נראה לר"ת דהא דיו אין זה גומא
דלמרינן צפ"צ דגיטין (דף יט. ושם)
צבל כותשין דזיו צסו וצסקרא
ובקומום ומפרש בגמרא קומום גומא
ודיו נמי אין זה מי עפלים שרגלין
להניח בהן גומא דהא צברייתא קמני
התם כתבו דמי טריח ועפלא דהיינו
עפלים כשר משמע דלאו היינו דיו
דקמני צמתיתין ועוד דכשר משמע
דיעזב וצדיו היא עיקר הכתיבה
ועוד' דצפ"ק כל הל' (דף ק. ושם)
אמרינן פלי קורטא לדיומא צדיק
דהיינו דיו שלנו שהוא קשה ולא של
עפלים ואין דרך להניח גומא לתוך
דיו שלנו אלא שרק נהכנן היינו
לחלומים של אילין. כמו שאנו עושין דיו
שלנו וכן יש צנדה צפ"ק (דף י: גבי
צנדה זו שפרה מניו וזו אין שריפה
מנו"ט וכן של צנדה (פמ"ס לט. ושם)
ירק מני יש לו שרק ופניו מכסיפין
דע"כ ההוא שרק היינו לחלומים ועל
כן היה פוסל לר"ת ס"ת שאין כותשין
דזיו שלנו דשאר לא מיקרי דיו כדפי'
ואמרי' צפ"ה צנדה (לקמן קג). כתבו
שלא דזיו הרי אלו יגמו ומוקמי' לה
צסקומן רבה (מנחות דף קז. צ"ט):

רב אויא אמר י' מלא תסור רב ג' נחמיה אמר 2 שאל אביך ויגיד וקניך ויאמרו
לך מהתב רב עמרם ד' הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ו' ומברכין עליו
ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואי אמרת כל מדרבנן
בעי ברכה הכא כי קאי ערום היכי מברך והא בעינן 3 והיה מחנך
קדוש וליכא אמר אביי ל' דאי דבריהם בעי ברכה ספק דבריהם לא בעי
ברכה והא יו"ט שני דספק דבריהם הוא ובעי ברכה התם כי היכי דלא
ליזלוזי בה 4 רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן: אמר רב הונא
ה' חצר שיש לה ב' פתחים צריכה שתי נרות 5 (ואמר) רבא ז' לא אמרן אלא
משתי רוחות אבל מרוח אחת לא צריך מ"ט אילימא משום חשדא חשדא
דמאן אילימא חשדא דעלמא אפילו ברוח אחת נמי ליבעי אי חשדא דבני
מתא אפי' משני רוחות נמי לא ליבעי לעולם משום חשדא דבני מתא ווימנין
דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי ואמרי כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק בהך
פיתחא נמי לא אדליק ומנא תימרא דחיישינן לחשד 6 דתניא אמר רבי שמעון
ב' שבביל ארבעה דברים אמרה תורה להניח פיהו בסוף שדהו מפני גול
עניים ומפני ביטול עניים ומפני החשד ומשום 4 כל תכלה מפני גול
עניים שלא יראה בעל הבית שעה פנוייה ויאמר לקרובו עני הרי זו פאה
ומפני

עשיתי. כלי גדול של זכוכית בלע"ז לנטרנ"א: דולקס. שהדליקה
למנוח חנוכה בע"ש: ומדליקה. למנוח הלילה: היו באוסו הנס.
שגורו ויונים על כל צמלות הנשואות להיעצל לטפסר תחלה ועל יד
אשה נעשה הנס: אכסנאי. אורח: צמר דנפיני. ופעמים שהייתי
אכסנאי ללמוד תורה: עליו. בשבילי:

כגו ציטאי. צביאי: משוך נהוריה.
אינו נמנהר כלכות כשמן זית: לזיל
נהוריה. לזול ומאזי: לגבל. מלאחי
בתשובת הגאונים שמעשנין כלי זכוכית
בעשן שמן זית עד שמשחיר וגורר
השחוריות ונותן בו שמן קימעא ומגבל
בו ומייצב צחמה וממחה אותו לתוך
הדיו: לעשן. נמי דכפרישית: שרף.
גומ"א: קטף. פרוני"ל של יער
כמו שאנו עושים משל שרף: הרואה.
העובר בשוק ורואה צלחד החצרות
דולק. ומלאחי צס רבינו יצחק בן
יהודה שאמר משם רבינו יעקב דלא
הזקקה צרכה זו אלא למי שלא
הדליק צבימו עדיין או ליושב צכפסיה:

הרואה מברך שמים. שעשה נסים
לא שהיינו שאין עליו לזכך להדליק דהא
לא דלתיק איהו: מאי ממעט.
המדליק בשאר ימים איו מן השלש
ממעט: כל יומי איתיה. שהרי כל
שמנה הדליקו מן הפך אכל זמן
משגעינו להתחלת זמן הגיענו:
היכן לנו. הא לאו דלורייתא היא
אלא מדצרייה: מלא ססור. מן הדבר
אשר יגידו לך גוי: מערבין בו. עירובי
תלמוד ותלמודין:
משקספין
בו. צמזבו דאי צעי מפקר לנכסיה
והוא עני וחזי ליה דתמני' מאלילין
את העניים דמאי הלכך חשזו
דליה: ומצרכין עליו. המנואל:
ומזמנין עליו. צרכת הזימון: ומפריש
אותו. אדם שהוא ערום כלומר דלא
צריך לצריו עליו שהפרסמו: ערום
מחזיק קדוש. ולא יראה בן ערום
דצר אפילו דצור דזוכרת השם לא
יראה בן ערום דצר: ודאי דצרייהס.
כגון נר חנוכה: ספק דצרייהס.
כגון דמאי שהפרסמו אינה אלא
מספק: וצעי צרכה. קדוש היוס:
רבא אמר. ספק דצרייהס צעי
צרכה דמאי אפילו ספק לא היו אלא
חומרלא בעלמא דרוב עמי הארץ
מעשרין: חצר שיש לה ב' פתחים.
שיש לזית ב' פתחים שמתחם לחצר
לזיינה שמי נרות נר לכל פתח דלמפ'
טעמא משום חשדא שהרואה היא
סבור שהצית חלוק והרי הוא של שני
זני אדם ויאמרו חלוק אינו מקיים
מלות נר: מנ' רוחות. אחד בצפון
ואחד בצמורח: חשדא דעלמא. בני
עיר אחרת העוצרין משם צשוק: אפי'
מרוח אחס נמי. סבורין הן שהצית
חלוק מתוכו: ואי חשדא דבני מתא.
שיודעים שאין חלוק: לסוף שדהו.
צגמר קצירו דכתיב לא תכלה משמע
צשעת כליה ולא עייקס אלהה קודם
לכו: שעה פנויה. שאין עניים אלא
ויאמר לקרובו עני מהר וטול כאן עד
שלא יבאו אחריים אכל עכשווי שמניחה
צגמר קציר השדה העניים רואין וצאין:
ומפני

גליון הש"ס
ג"ב אביעאי לחי לגבל. עי'
לעל דף ז' ע"א מוס' ד"ה
צבל דיו:

לעני רש"י
לנטרנ"א [לנפ"א]. פוס.
גומ"א. שרק (של אילין).
פרוני"ל [פרונילירין].
עין שד"ק בר.

מוסף רש"י
הרואה נר של חנוכה.
קאי על שלל הדלק צבימו
ועובר צבי"ר וזוהא הל' צ
כפמתי יסאל, שמהו להניח
כפמתי צריך לברך. על
חלוא הפלסוה (נוסח) [נוסח].
מדליק מברך שמים.
להלתיק נר שעשה שמים.
ורואה מברך אחת. שעה
נסים לחזיה (מ"ט).

תוס' ישנים
א) ומצרכין היינו צריה"מ
ב) ומזמנין זיה דאילו צרכת
המנואל פשיטא דמברכין
דלקור ליהנות מהעושי' צבל
צרכה:
א) וחוזר ומניחה רמב"ן.
ב) צורך נר חנוכה. פס"ס.
ג) הא אמרי' השתא
דאמרת הדלקה עושה
מצוה הדליקה השו"ק לא
עשה כלום, אלא למדי'
הנחה עושי'מ, א"ע"פ
שהדלקה בפסול הנחה
כמה משכשה. ה"י אמאי
מכבה. מנכ"ן. ג) דמברך גרע. פס"ס.
ה) ה. וכוונה בהו"א שיש
הוא, ובגמ' משמע דרוב וכו' ויש
עפ"ם. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט.
ו) ושוין לומר בו מלי קורטא. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט. אלא בדיו של
פספ"ס. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט. ו) והוא יבש, ואין נותנין בו לא פספ"ס ולא קומוס. מ' ה"י. ד' הדינו לחלוחית דמים שבאשה. מוס'
גיטין י"ט. ד"ה י"ט. 10. ו[רק] אין לו גומי אלא לחלוחית. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט.

א) וחוזר ומניחה רמב"ן. ב) צורך נר חנוכה. פס"ס. ג) הא אמרי' השתא דאמרת הדלקה עושה מצוה הדליקה השו"ק לא עשה כלום, אלא למדי' הנחה עושי'מ, א"ע"פ שהדלקה בפסול הנחה כמה משכשה. ה"י אמאי מכבה. מנכ"ן. ג) דמברך גרע. פס"ס. ה) ה. וכוונה בהו"א שיש הוא, ובגמ' משמע דרוב וכו' ויש עפ"ם. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט. ו) ושוין לומר בו מלי קורטא. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט. אלא בדיו של פספ"ס. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט. ו) והוא יבש, ואין נותנין בו לא פספ"ס ולא קומוס. מ' ה"י. ד' הדינו לחלוחית דמים שבאשה. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט. 10. ו[רק] אין לו גומי אלא לחלוחית. מוס' גיטין י"ט. ד"ה י"ט.